

» Nye Borgerlige vil gøre Danmark til et lukket, diskriminerende og antiliberal land, hvor blodet og gruppen betyder mere end individet. Jeg siger nej tak.

AMALIE LYHNE, selvstændig skribent, i klumme i Berlingske

PÅ KANTEN

Det kvindelige kald

GYLLEMBOURG: Hvad får en midaldrende kvinde til at bruge dele af sin sommerferie på fordybelse i en af romantikkens forfatterinder?

Jo, forsknings- og undervisningsminister Søren Pind gav mig stikordet forleden, da en video fra www.b.dk poppede op, ja, paradoksalt nok, på Facebook.

Hvorfor har Søren Pind lukket sin Facebook-profil? Jo, fordi han ikke ønsker den overfladiske informationsstrøm, men foretrækker tid til indsigt og fordybelse.

OGSÅ DERFOR sidder jeg og dykker ned i gamle tekster fra 1800-tallet. Fordi Thomasine Gyllembourg (1773-1856) var en vis og dannet dame, som tog stilling til sin samtid med lige dele overblik og refleksion over sit eget personlige liv og den tid, som hun var en del af.

Hendes kunstneriske niveau har fået blandede ord med på vejen fra anmelderside, men hendes formidable evne til at beskrive datidens borgerlige København og de samfundsmæssige kampe der udspillede sig mellem borgerskab og adel samt hendes første mands kamp for at vælte enevælden, som endte med landsforvisning, formår Gyllembourg at sætte under lup. Med andre ord: Hun evner at give et uvurderligt tidsbillede set fra et kvindeperspektiv.

DETTE ER også baggrunden for, at Gyllembourg fik en berettiget opblomstring i 70'erne, hvor kvindefrigørelsens frontkæmpere fik øjnene op for Gyllembourgs potentiale med en række genudgivelser og fornyet forskning til følge.

Vi mennesker står på skuldrene af hinanden, og en række kvinder fik mulighed for at spejle sig i en ligsindet, som formåede at bevare sin integritet, i livets op- og nedture, og hvis anonyme forfatterskab, først blev ophævet efter hendes død. Et anliggende, som hun havde pointeret i sit såkaldte livstestamente, hvor hun også værdsætter værdien af sit

» **Thomasine Gyllembourg var en vis og dannet dame, som tog stilling til sin samtid med lige dele overblik og refleksion over sit eget personlige liv.**

forfatterskab med ordene: "... det kvindelige Kald i de nærmeste og fjernere Forhold, et Kald hvis høje Vigtighed Ingen nok kan erkjende".

MEN HVEM var Gyllembourg egentlig? Jo, Gyllembourg voksede op i Nyhavn i København, i en velhavende familie, som ældste datter af statsmægler og dispachør (fordeler af tab ved havari), Johan Buntzens (1728-1807), fem døtre. Hun skulle have været en søn, som hed Thomas, deraf navnet. Hun kom fra en familie, hvor det intime og nære familieforhold var det vigtigste.

Hendes moder døde tidligt, allerede da Gyllembourg var otte år gammel. Gyllembourg voksede op som sin fars yndlingsdatter, smuk og begavet.

Allerede som 15-årig blev hun forlovet med den 30-årige Peter Andreas Heiberg (1758-1841), der var hendes og søsterens sproglærer i en-

gelsk, tysk og fransk. 7. maj 1790 blev de gift på skydebanen og indrettede deres første hjem i Østergade i København.

Som 18-årig blev Gyllembourg mor til hendes eneste barn, sønnen Johan Ludvig Heiberg.

ÆGTEMANDEN, Heiberg, var dog mere optaget af at vælte enevælden via private saloner for diskussion, i hjemmet, og svigtede sin unge kone mht. omsorg, venskab og intimitet, hvorfor Gyllembourg i 1801 giftede sig af kærlighed, med adelsmanden Carl Frederik Gyllembourg-Ehrensverd (1767-1815), som havde været en af husets gæster. At Gyllembourg begærede skilsmisse blev taget ilde op og kostede en brevveksling på 600 sider mellem hende og Heiberg.

Denne berømte brevveksling blev i 1985 baggrunden for en opsætning "Du lader mig dyrt betale..." på Hofteatret. Gyllembourg ses af mange som den, der lagde grunden til dansk kvindelitteratur. Gyllembourgs hovedtese var dog den, at kærlighed er livets mål, og at kvinden er kærlighedsforholdets hovedperson.

NÅR Gyllembourg fik så megen modstand mod den begærede skilsmisse skyldtes det ikke mindst, at den forsmåede ægtemand, P.A. Heiberg var en meget populær forfatter i Danmark.

Skilsmissen fra Heiberg blev først en realitet i 1801, samme år giftede Gyllembourg sig med den nye mand. Heiberg vendte aldrig tilbage til Danmark.

Gyllembourgs far gav parret husly, men ignorerede den nye mand, men forgudede til gengæld barnebarnet.

Kort tid efter blev sønnen, på Heibergs foranledning, sat i familiepleje. Senere flyttede parret til gården Ruhedal ved Gyrstinge på Sjælland, men de havde ringe evner som gårdmandsfolk. Gården brændte i 1806, og de flyttede tilbage til København og boede hos familien. Deres hjem blev et samlingssted for især tidens store mænd samt dansk og svensk adel, hvor Gyllembourg værnede om det dannede samvær og de indsigtfulde samtaler.

Gyllembourgs mand døde i 1815, og hun levede en tid under beskedne kår. Hun havde dog en årlig enkepension.

Da sønnen kom i ungdomsårene, besøgte han jævnligt moderen, og det lykkedes ham, efter en rejse til sin far i Paris, at få forældrene forsonet, så de genoptog brevvekslingen. De mødte dog aldrig hinanden igen. Inden havde sønnen taget en studentereksamen og var begyndt sin forfattervirksomhed.

At Gyllembourg blev forfatter, menes at være på foranledning af sønnen, som en dag, manglede et ind-

læg til "Den flyvende Post", hvor han var redaktør. Gyllembourg endte også med at bo hos sønnen og svigerdatteren Johanne Louise Heiberg. Et anliggende, som svigerdatteren ikke altid havde lige stor fornøjelse af.

GYLLEMBOURG debuterede således som 53-årig i tidsskriftet "Den flyvende Post" den 12. januar 1827 med et brev fra en løjtnant til redaktionen. Løjtnanten, den navnkundige Hr. Polonius fortsætter med at skrive til redaktionen og brevene har sin rod i et fiktivt forhold til en skønjomfru i København, og højdepunktet er parrets realisering af et familieliv med børn. Senere, i 1834 udkommer brevvekslingen, som en såkaldt brevroman, under titlen, "Familien Polonius". Romanen cementerer datidens syn på kvinders lykke i det borgerlige København, og højdepunktet er en scene, hvori løjtnanten ser den elskede med et barn på armen.

Året efter udkom Gyllembourgs berømteste værk "En Hverdagshistorie", der skildrer en ung mands forhastede forlovelse og vanskelige forhold til to søstre. Her ses Gyllembourgs indignation over for det københavnske privatliv, hvor hun reverser det alt for familiære i omgangsformerne samt mændenes manglende kultur og kvindernes manglende opdragelse.

ET ANDET lille mesterværk er novellen "Den lille Karen" fra 1830 om den forældreløse pige, som gode mennesker tager sig af, men som voksen tilbedes af to mænd med meget forskellige personligheder. Den ene med et smukt ydre, men med ringe indre ballast og den anden med et ringe ydre, men med et rigt indre. Efter en del forviklinger ender Karen med at vælge manden med de indre værdier, og er afslutningsvis i novellen, gravid med den nye mand. Ak, ja, hvor kan vi lære meget af Gyllembourg i en tid hvor ydre værdier synes at tage hele billedet.

En nyligt udkommet rapport viser, at forfattere i samtiden har langt ringere indflydelse på politik end tidligere. Hvor er den nye Gyllembourg? Er forfatterne tilbage i elfenbenstårnet?

MARIA STENSGÅRD POULSEN er lektor i gymnasietskolen. Cand. mag. i kunsthistorie og dansk, Aarhus Universitet 2009. Sensor ved Lærer- og pædagoguddannelsen. Hjemmeside: www.mariastensgaard.dk.

Lad os være forberedt på robotter

Af Jan Johansen

folketingsmedlem (S), voksen- og efteruddannelsesordfører, Højen 2 A, 5330 Munkebo

FREMIDT: Robotterne kommer, og det kommer til at gå ud over arbejdspladser i provinsen, lyder det i en analyse fra Den Sociale Kapitalfond. Det er synd og skam, at udvikling er blevet noget, vi skal frygte.

For den teknologisk bølge behøver ikke at gå udover antallet af arbejdspladser i Nordjylland, så længe vi er forberedte på den og har sikret, at arbejdsstyrken har kompetencer til omstille sig.

Vi skal derfor sikre, at arbejdsstyrken er klædt på til de nye opgaver, som den teknologiske udvikling skaber på jobmarkedet.

Derfor har Socialdemokratiet allerede sidste år præsenteret en opkvalificeringsreform, hvor vi blandt andet foreslår at øge dagpengene til de ledige ufaglærte, der uddanner sig, ligesom vi vil omlægge voksen- og efteruddannelsesindsatsen efter virksomhedernes efterspørgsel.

Men sådanne tiltag kræver, at alle er klædt på til at sætte sig på skolebænken.

Derfor vil Socialdemokratiet også sikre, at alle besidder de kundskaber, der skal til for at videreudanne sig.

Derfor har vi foreslået at styrke den nuværende indsats med en obligatorisk screening af de basale færdigheder af ledige med færrest kompetencer.

Vi vil også styrke muligheden for, at ansatte på danske virksomheder screenes for almene færdigheder.

For et løft af de disse færdigheder for ansatte, der har behov for det, vil øge produktiviteten for den enkelte medarbejder, og det er første skridt mod yderligere opkvalificering og efteruddannelse.

Socialdemokratiets opkvalificeringsreform er derfor et af de redskaber, der skal bekæmpe de skræmmebilleder, som man forsøger at skabe af robotterne og den tiltagende mekanisering på produktionsarbejdspladserne.

Udviklingen behøver ikke være uvelkommen, så længe vi sikrer, at ingen bliver hægtet af, når "robotterne kommer".

